

Tjänsteutlåtande
Datum 2016-01-13
Diarienummer MN 28-2016

Västra Götalandsregionen
Koncernkontoret
Handläggare: Lars Karlsson
Telefon: 070-082 45 81
E-post: lars.olv.karlsson@vgregion.se

Till miljönämnden

Årsredovisning miljönämnden 2015

Förslag till beslut

1. Miljönämnden godkänner årsredovisning för 2015.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Årsredovisningen ska ge regionfullmäktige, regionstyrelsen, lokala nämnder och styrelser en redovisning över året som gått. Viktiga händelser ska beskrivas och resultat ska analyseras och redovisas. Årsredovisningen ska även ge en beskrivning och analys av verksamheternas utveckling framöver kopplat till 2015.

Med hänsyn till att sista dagen för inrapportering i ekonomisystemet Cockpit är den 3 februari, är förslaget att beslutet justeras omedelbart på miljönämndens möte den 29 januari 2016.

Koncernkontoret

Helena L Nilsson
Miljöchef

Bilaga

- Årsredovisning miljönämnden 2016, daterad 2016-01-13

Beslutet skickas till

Ekonomiavdelningen senast den 3 februari 2016, rapport@vgregion.se
.se

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

Årsredovisning 2015

Miljönämnden (Uppföljning 2015)

1. Sammanfattning

Tillväxt- och utvecklingsstrategin Västra Götaland 2020 (VG 2020) styr miljönämndens externa arbete för en bättre miljö och fler arbetstillfällen. Vilka insatser som får stöd preciseras i handlingsprogrammen för hållbara transporter, livsmedel och gröna näringar, hållbar energi samt handlingsplanen för resurseffektiva och giftfria produkter och tjänster. Miljönämnden har beviljat medel till totalt 36 projekt under året för en totalsumma på 29 mkr.

Under året har miljönämnden drivit en omfattande samverkansprocess (strategiska vägval) för att ta fram planen för hur Västra Götaland ska nå målet om att vara fossiloberoende 2030. Totalt har drygt 200 personer från näringsliv, forskning, offentliga organisationer med flera medverkat för att ta fram förslag till insatser för att lösa utmaningarna.

Biogas har varit en prioriterad fråga i Västra Götalandsregionens påverkansagenda 2015 för en fortsatt skattebefrielse för biogasen till 2020. Det resulterade i ett yttrande från regionstyrelsen till regeringen i februari, med stöd från beredningen för hållbar utveckling (BHU). I december kom slutligen besked från EU-kommissionen att fortsatt skattebefrielse godkänns 2020 ut.

Prognosen för helårsresultatet 2015 av miljöprogrammet för Västra Götalandsregionens egna verksamheter visar på en positiv utveckling inom sex av sju målområden. Under året har miljöavdelningen arbetat tätt tillsammans med koncerninköp för att integrera miljöprogrammets mål och åtgärder i inköpsprocessen och deltagit i flera miljöprioriterade upphandlingar.

Under 2014 tog miljönämnden fram ett förslag till klimatväxling för Västra Götalandsregionens nämnder och styrelser. Regionfullmäktige beslutade i oktober 2015 att införa klimatväxling från och med den 1 januari 2016. Det innebär att tjänstemäns och politikernas tjänsteresor med flyg och privat bil beläggs med en extra klimatavgift. Avgiften samlas på ett centralt ansvar och ska finansiera åtgärder kopplade till miljöprogrammet.

I rollen som beställarnämnd har miljönämnden i dialog med Botaniska trädgårdens styrelse tagit fram förslag till en långsiktig utvecklingsplan/uppdrag. Slutligt beslut om uppdrag tas i samband med detaljbudget 2017.

Den 1–9 augusti arrangerade Miljönämnden Västerhavsveckan som genomfördes på 30 orter. Över 60 arrangörer samarbetade med ett stort antal forskare, företag och organisationer för att erbjuda prova-på-aktiviteter, föreläsningar, politikerdebatt, experiment, forskningsexkursioner, vandringar och mycket mer. Uppskattningsvis besökte 50 000 personer aktiviteter under Västerhavsveckan 2015.

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

2 Regionfullmäktiges mål

Miljönämnden ska driva på ett omställningsarbete för att invånarna i Västra Götaland ska vara oberoende av fossil energi år 2030

Målet följs genom tre indikatorer: total energianvändning, producerad mängd biogas och utsläpp av växthusgaser.

Den totala energianvändningen har ökat från 48 TWh till 62 TWh från 1990 till 2013. Ökningen beror till största delen på industrins tillväxt (90 procent) och transportökning (40 procent). Sedan 2011 har energianvändningen stabiliserats och 2013 minskade användningen med drygt en TWh jämfört med 2012.

Västra Götalands 47 biogasanläggningar producerade 303 GWh biogas under 2014. Det är en ökning med 9 procent jämfört med föregående år. För landet som helhet var ökningen 6 procent. Västra Götaland stod, tillsammans med Skåne och Stockholms län, för drygt halva Sveriges biogasproduktion. Statistiken för 2015 kommer först i oktober 2016. Största tillskottet under året är att förgasningsanläggningen GoBiGas börjat distribueras biogas ut på gasnätet. Uppskattningsvis nås inte målet 0,6 TWh hela vägen. Utsikterna att nå produktionsmålet påverkas starkt av hur efterfrågan på biogas utvecklas till exempel inom kollektivtrafiken. Därför har regionfullmäktige lyft ”stimulera ökad användning av biogas” i ett av budgetens fokusområden för 2016.

Utsläppen av växthusgaser i Västra Götaland har minskat med 14 procent mellan 1990–2013 och med 5 procent mellan 2012 och 2013. Minskning under 2013 beror till stor del på ett planerat underhållsstopp inom raffinaderiverksamheten. Utsläppen från transportsektorn minskade något (87 000 ton), vilket gäller såväl utsläppen från personbilstrafiken som den tunga lastbilstrafiken. Under året har arbetet med att ta fram prioriterade insatsområden (sk strategiska vägval) för att nå målet om ett gott liv i en fossiloberoende region 2030 följt den uppsatta planen. Arbetet har skett i samarbete med Länsstyrelsen och forskare från Göteborgs miljövetenskapliga centrum (GMV). Förslag till beslut om strategiska vägval presenteras för regionfullmäktige under 2016. Utöver det har omställningsarbetet bedrivits inom de elva överenskommelserna i Smart Energi och handlingsprogrammen för transporter, gröna näringar och energi.

Västra Götalandsregionens egna verksamheter ska vara föregångare i miljöarbetet

Prognosen för helårsresultatet 2015 av miljöprogrammet visar på en positiv utveckling inom sex av sju målområden. Miljöprogrammets målområden är transporter, energi, produkter och avfall, livsmedel, kemikalier, läkemedel och lustgas.

Andelen fossil energi i de egna verksamheterna förväntas minska ytterligare jämfört med föregående år, till stor del på grund av förbättringar inom kollektivtrafiken. Andelen

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

förnybara drivmedel i Västra Götalandsregionens egna fordon förväntas öka kraftigt. 63 procent av alla person- och lätta lastbilar (totalt drygt 1000) drivs nu på biogas.

Under året har två destruktionsanläggningar för lustgas tagits i drift, en inom NU sjukvården och en på Södra Älvsborgs Sjukhus. Anläggningarna installerades dock sent under året och kommer inte få full effekt på resultatet för utsläppt lustgas förrän under 2016. Bedömningen är därför att målet för lustgas inte kommer att nås under 2015.

Användningen av miljö- och hälsofarliga ämnen har minskat med 97 procent jämfört med 2010 vilket innebär att målet till 2016 redan är uppfyllt. Även andelen ekologiska livsmedel har ökat under året och beräknas till cirka 40 procent 2015.

Det slutgiltiga resultatet för 2015 av miljöprogrammets mål kommer att presenteras i regionfullmäktiges årsredovisning.

En förutsättning för att nå flera av målen i miljöprogrammet är miljökravställande i inköpsprocessen. Under året har miljöavdelningen arbetat tätt tillsammans med koncerninköp för att integrera miljöprogrammets mål och åtgärder i inköpsprocessen och deltagit som miljökompetens i flera miljöprioriterade upphandlingar.

3 Regionfullmäktiges uppdrag

Miljönämnden får i uppdrag att tillsammans med Botaniska trädgården ta fram en långsiktig utvecklingsplan för verksamheten

I rollen som beställarnämnd har miljönämnden i dialog med Botaniska trädgårdens styrelse tagit fram förslag till en långsiktig utvecklingsplan/uppdrag, ”Uppdragsbaserat verksamhetsstöd till Göteborgs botaniska trädgård” (MN 211-2015). Till grund för planen ligger bland annat den nulägesbeskrivning som miljönämnden beslutade om i december 2014. Under arbetets gång har avstämningar skett mellan presidierna i miljönämnden och utförarstyrelsen. Miljönämnden har informerats kontinuerligt och diskuterat igenom frågan vid en workshop. Att utveckla Göteborgs botaniska trädgård är ett av de utvalda fokusområdena i Västra Götalandsregionens budget 2016. Detta innebär att utvecklingsarbetet kommer att fortsätta, nu med fokus på kopplingen till andra verksamheter inom Västra Götalandsregionen. Med anledning av den planerade investeringen i nya växthus på Göteborgs botaniska trädgård görs särskilda avstämningar med politiker och tjänstemän med ansvar för ägarfrågor. Slutligt beslut om uppdrag tas i samband med detaljbudget 2017.

Miljönämnden får i uppdrag att ta fram program för klimatkompensation i Västra Götalandsregionen

Under 2014 tog miljönämnden fram ett förslag till klimatväxling för Västra Götalandsregionens nämnder och styrelser. Regionfullmäktige beslutade i oktober 2015 att införa klimatväxling från och med den 1 januari 2016. Det innebär att tjänstemäns och

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

politikernas tjänsteresor med flyg och privat bil beläggs med en extra klimatavgift. Avgiften samlas på ett centralt ansvar och ska finansiera åtgärder kopplade till miljöprogrammet.

Miljönämnden får i uppdrag att beskriva vägen för att nå målet om ett fossiloberoende Västra Götaland år 2030 och lyfta frågan till regionstyrelsen

Under 2015 har Miljönämnden drivit processen ”Strategiska vägval för ett fossiloberoende Västra Götaland 2030”, i samverkan med Länsstyrelsen och forskare vid Chalmers och Göteborgs universitet (GMV). Processen ska under 2016 resultera i att Västra Götalands klimatstrategi revideras och kompletteras med vägval och insatser som bidrar till att målen om ett fossiloberoende Västra Götaland 2030 nås.

Under våren 2015 togs ett faktamaterial fram kring nuläget i Västra Götaland och 15 klimatutmaningar som behöver lösas för att nå målet. Dessutom genomfördes en enkät och workshops för unga vuxna (20-30 år). Under hösten 2015 har cirka 125 personer från forskning, näringsliv, offentliga organisationer med flera arbetat fram förslag till insatsområden som kan bidra till att lösa utmaningarna. Dessutom har ett öppet samråd genomförts där organisationer/företag i Västra Götaland fått möjlighet att lämna sina förslag till insatsområden. Under 2016 följer analys samt förslag till beslut om strategiska vägval som ska bidra både till minskad klimatpåverkan och en regional utveckling. Under hela året har det varit en politisk dialog med kommunalförbunden samt i BHU.

Alla verksamheter ska ha kostnadskontroll och redovisa ekonomisk balans

Miljönämnden har god kostnadskontroll och en budget i balans.

Alla verksamheter ska arbeta för att utveckla kvaliteten i den egna verksamheten samt öka sin produktivitet och effektivitet. Regionstyrelsen ska följa upp arbetet och tillse att resultatet kan jämföras inom och mellan verksamheterna

Miljönämnden arbetar på olika sätt för att öka produktiviteten och effektiviteten, bland annat genom att kontinuerligt se över sina rutiner och arbetsprocesser när det gäller mötesformer och möjligheten att genomföra vissa möten på distans för att minska restid och koldioxidutsläpp.

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

Alla nämnder och styrelser ska jämtegrera budgetar och årsredovisningar. Regionstyrelsen ska i regionens gemensamma årsredovisning redovisa resultatet av de samlade arbetet hos verksamheter och förvaltningar för att integrera jämställdhetsperspektivet under året

Jämställdhetsperspektivet finns med i miljönämndens handlingsprogram samt värderas i beredningen av enskilda projekt. Dessutom bedöms jämställdhetsperspektivet när miljöavdelningen tillsätter styr- och projektgrupper i de processer vi driver. Under 2015 har handläggarna genomgått en utbildning i jämställdhetsintegrerad handläggning som kommer att följas upp under 2016.

4. Verksamheten

Tillväxt- och utvecklingsstrategin Västra Götaland 2020 (VG 2020) styr miljönämndens externa arbete för en bättre miljö och fler arbetstillfällen. Vilka insatser som får stöd preciseras i handlingsprogrammen för hållbara transporter, livsmedel och gröna näringar, hållbar energi samt handlingsplanen för resurseffektiva och giftfria produkter och tjänster. Dessutom görs en särskild satsning på biogas.

Miljönämnden och miljöavdelningen har arbetat enligt prioriteringar och uppdrag i regionfullmäktiges budget 2015 och detaljbudget för den egna verksamheten. Det har bland annat inneburit att vi har:

- drivit arbetet med ett fossiloberoende Västra Götaland 2030
- deltagit i arbetet mot att ombilda Passivhuscentrum Västra Götaland till Sveriges Informationscentrum för Miljö- och Energieffektivt Byggande
- genom samordning och stödjande arbete ansvarat för miljöarbetet i Västra Götalandsregionens verksamheter genom miljöprogrammet 2014–2016
- tagit fram en remissutgåva av miljöplan för Västra Götalandsregionens verksamheter 2017-2020
- tagit fram förslag till en långsiktig utvecklingsuppdrag för Göteborgs botaniska trädgård
- antagit en plan om internationella prioriteringar för 2015 och 2016

I avsnittet ”fördjupad rapport till egen nämnd/styrelse”, beskrivs insatser och resultat inom varje område ovan.

4.4 Rättighetsfrågor

Rättighetsfrågorna är integrerade i utvecklingen av nya handlingsplaner, i beredning av projekt samt i de utvecklingsprocesser som miljöavdelningen driver. Eftersom den största delen av miljönämndens verksamhet inte direkt riktar sig till allmänheten utan till intressenter och projektverksamheter, är det främst inom handlingsprogram och projekt det går att påverka rättighetsarbetet. Rättighetsfrågorna prövas även i samband med miljöavdelningens kommunikationsinsatser.

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

4.7 Verksamhetens miljöarbete

Miljönämnden har två egna miljömål utöver de mål som finns i miljöprogrammet. Vid seminarier, kurser och möten där miljöavdelningen bjuder på mat ska inte kött beställas. Ekologiskt ska alltid efterfrågas och beställas i den mån den är möjligt. Under 2015 var all mat som serverades vid miljönämndens arrangerade möten köttfri och drygt 40 procent ekologisk.

4.8 Verksamhetens säkerhetsarbete

Koncernstab regional utveckling där miljöavdelningen ingår, är representerad i ett nystartat nätverk för säkerhetsarbete. Arbetet med plan för intern kontroll för miljönämnden 2016 fokuseras på nämndens ansvar enligt reglemente för miljönämnden 2016 och detaljbudget för miljönämnden 2016. Riskanalysen har också inriktats på att samtidigt hantera de krav som ställs utifrån de styrande dokumenten för säkerhetsarbetet i Västra Götalandsregionen. Riskanalys för intern kontroll och säkerhet har utförts parallellt. Att ta fram och dokumentera organisation, kommunikation, handlingsplan mm för risker som identifierats i ett säkerhetsperspektiv finns med i åtgärdsplan för 2016 eftersom det saknas i verksamheten.

6. Ekonomi

6.1 Ekonomiskt resultat

Resultaträkning (mnkr)	Årsvärden			
	Utfall 1512	Budget 1512	Utfall 1412	Avvikelse budget/ utfall
Statsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
Erhållna bidrag	3,0	0,0	0,0	3,0
Övriga intäkter	2,0	3,2	9,6	-1,3
Verksamhetens intäkter	5,0	3,2	9,6	1,7
Personalkostnader	-6,9	-15,2	-11,6	8,3
Lämnade bidrag	-71,9	-68,4	-60,1	-3,5
Övriga kostnader	-13,5	-7,4	-7,0	-6,1
Verksamhetens kostnader	-92,3	-91,0	-78,7	-1,3
Regionbidrag	87,5	87,5	70,2	0,0
Finansiella intäkter/kostnader m.m.	0,0	0,3	0,3	-0,3
Resultat	0,2	0,0	1,4	0,2

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

Resultat jämfört med budget

Miljönämnden redovisar ett positivt ekonomiskt resultat om 0,2 miljoner kronor för år 2015.

Nämndens intäkter överstiger budgeterat belopp med 1,7 miljoner kronor vilka i huvudsak avser intäkter från EU-projekt samt utbildningsinsatser.

Den nya organisationen med ett gemensamt koncernkontor medför att personalkostnaderna för miljöavdelningen från maj månad bokförs i regionstyrelsens redovisning. Kostnaden för avdelningen debiteras istället miljönämnden som en köpt tjänst. Budgeten ligger kvar oförändrad och medför att nämnden har en positiv budgetavvikelse under personalkostnader samt visar en negativ budgetavvikelse under övriga kostnader.

Under året har 36 projektbeslut tagits av miljönämnden till en total kostnad på cirka 29 miljoner kronor. 32 av projektbesluten avser beslut riktade till externa projektägare där hela summan för projektbeslutet kostnadsförs i samband med beslutstillfället, så kallad avsättning. Resterande 4 beslut avser regioninterna projektägare där kostnaderna belastar resultatet i den takt de upparbetas. I avslutade projekt där inte hela det beslutade beloppet har upparbetats återförs återstående medel genom nämndens beslut och ger utrymme för nya projektbeslut. Under 2015 har 5,5 miljoner återförts.

Miljönämnden har för 2015 budgeterat en förväntad ränteintäkt på likvida medel. Koncernbankens ränta är satt till noll procent vilket medför en budgetavvikelse på minus 0,3 miljoner kronor.

I budget 2015 reducerades nämndens regionbidrag med besparingskrav riktat mot externa kostnader för konsulter. I och med bildandet av det nya koncernkontoret flyttas utfallet för konsulter avseende miljöavdelningen till regionstyrelsen och en jämförelse mot måltal och föregående år är inte relevant. I samband med årsboks slutet kommer därför uppföljning av konsultkostnader ske samlat för nämnderna

6.2 Eget kapital

Miljönämnden har inte för avsikt att utnyttja eget kapital 2015.

6.4 Åtgärder vid ekonomisk obalans

Miljönämnden har en ekonomi i balans.

7. Bokslutsdokument och noter

Bilaga 1: Bokslutsdokument och noter

Bilaga 2: Fördelning per verksamhet

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

Fördjupad rapport till egen nämnd/styrelse

Miljönämnden har ett antal prioriteringar och fokus för året som är specificerade genom detaljbudgeten. Nedan redovisas resultaten utifrån dessa prioriteringar.

Insatser för kommunikation

Fokus i kommunikationsarbetet har legat på att stötta de prioriterade miljöområdena och att stärka bilden av organisationen som en samlande och drivande aktör inom miljöområdet. En kommunikationsstrategi för Power Väst och en kommunikationsplan för projektet Strategiska vägval för att nå ett fossiloberoende Västra Götaland 2030 har tagits fram. Budskap med faktaunderbyggda argument för fortsatt satsning på biogas har tagits fram i samverkan med aktörer inom nätverket Biogas Väst.

Insatser för att förbättra miljöavdelningens kanaler har gjorts. De externa och interna huvudwebbsidorna har utvecklats för en förbättrad användarnytta utifrån genomförd användarundersökning. Nästan samtliga medarbetare har deltagit aktivt i sociala medier och har i det erbjudits stöd.

Mediebevakning har upprättats för aktuella frågor och områden och erbjudits alla medarbetare. Behovet av en enad strategi för mediearbete och medierelationer inom regional utveckling har lyfts till central kommunikationsnivå.

Under året genomfördes en kvalitativ undersökning av användarnyttan av miljöavdelningens externa och interna webbplats. Innehållet har förbättrats utefter analysen i undersökningen. Det var dock inte möjligt att ta fram något kvantitativt mått av användarnyttan med undersökningen som grund. Under 2016 kommer hela VGRs webbplats att relanseras och det koncernövergripande förändringsarbetet innefattar även de delar på webben som handlar om miljöarbetet. Besöksstatistik för ämnesområdet miljö har följts upp under året.

		2013	2014	2015	2016
Förbättrat helhetsintryck av Västra Götalandsregionens tillväxt och utvecklingsarbete bland intressenter som arbetar inom området miljö och klimat.	Mål		17% (A)		Kvantitativ uppföljning
A: % mycket bra B: % mycket el ganska bra	Utfall		71% (B)	-	
Ökad användarnytta av externa webbplatser	Mål			Kvalitativ uppföljning	Kvantitativ uppföljning
	Utfall				
Ökad användarnytta av Insidan ämnesområde miljö (intern webbplats)	Mål			Kvalitativ uppföljning	Kvantitativ uppföljning
	Utfall				
Upplevd yrkesmässig nytta/nöjdhet	Mål		75	75	75

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

hos deltagare på seminarier och nätverksträffar, %	Utfall			>80 ¹	
--	--------	--	--	------------------	--

Internationellt arbete och omvärldsbevakning

I maj beslutade miljönämnden om internationella prioriteringar för 2015 och 2016 (diarienummer MN 39-2015). I stort handlar det om att utnyttja befintliga nätverk och kanaler och inkludera en extern aspekt i pågående arbete inom miljönämndens ansvarsområden. Beslutet innebär också fortsatt stöd för miljönämndens insats i nätverket ENCORE och den allians för biogasutveckling som Västra Götalandsregionen leder sedan 2012. I och med beslutet om stöd till medverkan i den skandinaviska samarbetsplattformen för Interreg-projektet "Biogas 2020" stärks miljönämndens internationella arbete på biogasområdet ytterligare.

Politiker från Västra Götalandsregionen deltog som talare vid ett flertal paneldebatter under klimatkonferensen i Paris, COP 21. Dessa arrangerades av de europeiska regionorganisationerna Assembly of European Regions (AER) och Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe (CPMR).

1. Smart Energi – En strategisk inriktning

Strategiska vägval för en fossiloberoende region 2030

Arbetet med att ta fram prioriterade insatsområden för att nå målet om ett gott liv i en fossiloberoende region 2030 har följt den uppsatta planen. Arbetet har skett i samarbete med Länsstyrelsen och forskare från Göteborgs miljövetenskapliga centrum (GMV). Under våren togs flera underlagsmaterial fram och under hösten genomfördes en dialogprocess.

Följande underlagsmaterial har tagits fram:

- Rapport med regional klimatfakta och femton klimatutmaningar som behöver lösas.
- Årlig uppföljning av insatser från de aktörer som undertecknat klimatstrategin.
- Kartläggning av framtidens värderingar och miljöfrågor i SOM-enkäter samt ny enkät och workshops med unga vuxna.

Under hösten genomfördes workshops utifrån en backcastingmetod inom fem olika teman (2-3 tillfällen för varje grupp):

- Bioinnovation
- Förnybara energisystem
- Bo, jobba och resa
- Varor och tjänster
- Infrastruktur

Totalt har 200 personer från näringsliv, forskning och offentliga organisationer medverkat för att ta fram förslag till insatser för att lösa utmaningarna. En utvärdering visade att 98 procent vill delta i en motsvarande process igen och en mycket stor andel vill fortsätta samarbetet för

¹ Av 8 utvärderade seminarier/nätverksträffar/utbildningar hade samtliga över 80 % nöjda eller mkt nöjda deltagare. Hälften av seminarierna hade dock en svarsfrekvens under 60 %.

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

att lösa klimatfrågan. En öppen dialogprocess genomfördes där företag/organisationer fick skicka in förslag till insatsområden som gav 37 svar.

Under året har det skett en kontinuerlig politisk dialog med kommunalförbunden och i beredningen för hållbar utveckling (BHU) samt med andra viktiga aktörer. I slutet av året startades en analys av insatsområden och beslut om strategiska vägval och eventuell revidering av klimatstrategin för Västra Götaland sker under 2016.

Överenskommelser

Under 2015 har elva överenskommelser varit igång. 80 procent av kommunerna medverkar. Rutiner för arbetet har utvecklats med de aktörer som har ledarskap. Fem överenskommelser har avslutats under 2015:

- Minskat matsvinn från planering till servering, som resulterade i minskningar hos alla deltagare som nu har rutiner för hur de kan minska svinn i olika led
- Resfria möten, som ökat markant hos de medverkade och visade att både teknik och utbildning/trygghet för systemen är viktigt
- Elanslutning i hamnar, har arbetat med att hitta lösningar som innebär att fartygen stänger av motorerna när de lagt till vid kaj och kopplar in el från land för att driva alla funktioner ombord
- Miljödifferierad hamntaxa, har etablerat en ny taxa samt att verkat för dess genomslag och därmed stimulerat rederierna till att förbättra fartygens miljöprestanda
- Vindkraft, en regional vinkraftöversikt görs och arbetet fortsätter inom Power väst.

		2012	2013	2014	2015	2016
Andel bensin- och diesel av drivmedelsinköp för kommunernas tjänstebilar hos de som undertecknat klimatstrategin, %	Mål		minska	minska	minska	minska
	Utfall	78	77 ²	-	-	
Andel undertecknare av klimatstrategin som medverkar i aktuella överenskommelser, %	Mål		70	70	75	75
	Utfall	66	70	70	70	

2. Västra Götalandsregionens miljöarbete

Prognosen för helårsresultatet 2015 av miljöprogrammet visar på en positiv utveckling inom sex av sju målområden. Miljöprogrammets målområden är transporter, energi, produkter och avfall, livsmedel, kemikalier, läkemedel och lustgas. Det slutgiltiga resultatet kommer att presenteras i regionfullmäktiges årsredovisning.

Under 2015 har en remissutgåva av miljöprogram för Västra Götalandsregionens verksamheter 2017-2020 tagits fram. Arbetet har skett tillsammans med miljösamordnare, referensgrupper inom varje målområde, nyckelpersoner från verksamheten samt en politisk styrgrupp med ledamöter från miljönämnden.

² Följs upp med två års fördröjning

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

Arbete med konceptet "Giftfria offentliga rum" har påbörjats under året. En förstudie genomfördes under januari till april. Under hösten har arbete kopplat till två kommande ny/ombyggnationsprojekt inom Västra Götalandsregionen påbörjats för att åstadkomma giftfria/kemikaliesmarta demoobjekt och utveckla konceptet. Arbetsnamnet är nu "Kemikaliesmarta rum". Ett vägledningsdokument för att inventera och rensa bland lekmaterial har också tagits fram och tester har påbörjats tillsammans med några verksamheter. Planering för extern samverkan tillsammans med kommuner i Västra Götaland har fortsatt under hösten.

Under 2015 har arbete med stödjande dokument till målområde kemikalier för nästa programperiod av miljöprogrammet (2017-2020) påbörjats. "Kemikaliekrav VGR" (arbetsnamn) innehåller kemikaliekrav för varor och kemiska produkter som används i Västra Götalandsregionens förvaltningar och bolag. "Vägledning miljö- och hälsofarliga ämnen i verksamheten" innehåller vägledning för arbete inom olika delområden för kemiska produkter och enskilda kemikalier.

Under året har en upphandling av kundanpassade operationsset genomförts där resultat från projektet förbrukningsmaterial inom operation spelats in. Upphandlingen är inte helt klar ännu men troligtvis kommer detta leda till lägre förbrukning av förpackningsmaterial från vissa typer av operationer/ingrepp.

Aktiviteterna kring matsvinn har intensifierats under hösten 2015. En extern resurs har anlitas med uppdrag att hitta utmaningar och åtgärdsförslag till matsvinnfrågan mellan produktionskök och vårdavdelningar. Detta arbete kommer att fortsätta en bit in på första halvåret av 2016.

Västra Götalandsregionens interna bytesmarknad för möbler och inredning, Tage, har under året expanderat och omfattar nu 9 förvaltningar. Antal bokade annonser med möbler och inredningar som hittat nya ägare 2015 genom Tage var 167. Miljöavdelningen har under året också påbörjat samarbetet inom projektet Cirkulära möbelflöden med aktörer från forskning och näringsliv. Projektet syftar till att utveckla nya cirkulära affärsmodeller inom området möbler och inredning där regionen deltar som en kund.

Resultaten av miljöprogrammets mål 2014 redovisades i årsredovisningen som godkändes av regionfullmäktige i april. Anvisningar för miljöredovisningen 2015 gick ut i december och resultaten redovisas även i år i årsredovisningen. Liksom tidigare år har miljöavdelningen projektlett arbetet med den nationella rapporten för jämförande miljönyckeltal för regioner och landsting. Årets rapport publicerades som ett tillskott i SKL:s Öppna jämförelser och publicerades på Västra Götalandsregionens webbsida och externt i oktober.

Under året har miljöavdelningen arbetat tätt tillsammans med koncerninköp för att integrera miljöprogrammets mål och åtgärder i inköpsprocessen och deltagit i flera miljöprioriterade upphandlingar. Genom regelbunden dialog med förvaltningar och bolag har behovet av stöd följts upp under året.

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

2015 genomförde cirka 4350 medarbetare den webbaserade miljöutbildningen. Fyra miljöombudsutbildningar hölls under året samt två miljösamordnarträffar. 97 procent av deltagarna på miljöombudsutbildningarna och 98 procent på miljösamordnarträffarna var nöjda.

		2013	2014	2015	2016
Anställdas uppfattning om VGRs Miljöprofil (Miljösamordnarnas helhetsintryck av VGRs miljöengagemang mätt i % mycket stort + ganska stort engagemang.)	Mål				75
	Utfall	-	68	-	
Andel nöjda deltagare på miljösamordnarträffar och miljöombudsutbildningar, %	Mål	80	80	80	80
	Utfall	97	93	97	
Andel av VGRs miljömål som går åt rätt håll, %	Mål			Prognos	100
	Utfall		83	93	

3. Minskad energianvändning i bostäder och lokaler

Inom Energimyndighetens program Lågan har Västra Götalandsregionen medverkat till framtagandet av en informationsfilm³ om lågenergibyggnad som riktar sig till intressenter längst hela byggkedjan.

För att effektivisera arbetet mot Sveriges miljömål och EU:s energieffektiviseringsmål har Sverige behov av en koordinerad och samlad kraft kring insatser inom miljö- och energieffektivt byggande. Enligt en studie genomförd under året av Ramböll Management Consulting på uppdrag av Passivhuscentrum Västra Götaland är också byggsektorns olika aktörers önskan att öka kunskap samt få information och rådgivning om energieffektivt byggande. Passivhuscentrum Västra Götaland har under 2015 arbetat mot att ombilda sig till Sveriges Informationscentrum för Miljö- och Energieffektivt Byggnad. För detta arbete finns en politisk tillsatt ägargrupp bestående av politiker från Alingsås kommun och Västra Götalandsregionens miljönamnds presidie. Förutom arbetet med ombildningen var Passivhuscentrum representerade under nordiska passivhuskonferensen vid en paneldebatt och en workshop. Under Almedalsveckan medverkade centret i två seminarier. Passivhuscentrum har genom studiebesök, föreläsningar och utbildningar medverkat till kompetenshöjning av bygg- och fastighetsföretag, riksdagsledamöter, gymnasie- och högskoleklasser, intresseorganisationer samt Länsstyrelsen. Inom den nationella utbildningssatsningen SWEBUILD har centret producerat utbildningsmaterial för kompetenshöjning av yrkesarbetare. Passivhuscentrum arrangerade invigningen av CO2mpishuset, Sveriges första Attefallshus i passivhusteknik. Två internationella studiebesök har genomförts. Passivhuscentrum arrangerade samt föreläste på ett riksdagsseminarium i Stockholm.

³ http://www.laganbygg.se/att-bygga-med-energi-i-fokus--en-film-fr__176

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

		2013	2014	2015	2016
Andel av nybyggda bostäder som är energieffektiv, %	Mål		ökning	ökning	ökning
	Utfall		-	ökning	
Antal organisationer i genomförandeprojekt miljonprogramrens renovering via miljönämnden	Mål		6	7	
	Utfall		5	10	
Antal nya samverkansprojekt för energieffektiv renovering	Mål		1		
	Utfall		1	2	

4. Ökat utnyttjande av solenergi i Västra Götaland

Projektet Go:Sunrise avslutades under året och har presenterat resultaten av sin studie på solelsinstallationer på markytor istället för tak, exempel från Göteborgs Stad.

Kollektivhuset Stacken, en kooperativ hyresrättsförening har under året påbörjat passivhusrenovering av ett miljonprogramshus med 35 lägenheter. För att möjliggöra renoveringen rent ekonomiskt kommer nuvarande betongfasad beläggas med isolering och tunnfilmssolceller. Syftet med projektet är att visa positiva synergieffekter som uppstår då miljonprogramrens renovering samordnas med solcellsinstallation på tak och fasad.

		2012	2013	2014	2015	2016
Installerad effekt solel, MW	Mål		ökning	ökning	ökning	ökning
	Utfall	4,8	8,6	15,9 ⁴	-	
Antal organisationer som installerar solceller genom miljönämndens insatser	Mål			5	8	
	Utfall	0	0	7	10	
Antal nya samverkansprojekt för ökad andel solel	Mål			2		
	Utfall	0	0	2	1	

5. Ökad produktion av el från vind och fler arbetstillfällen inom området

Power Väst arrangerade under året ett seminarie och presenterade en rapport om användning av det kommunala "vetot" inom vindkraft. Rapporten bygger på intervjuer av länsstyrelsen, vindkraftsprojektörer, kommunala- handläggare och politiker. Svensk Vindkraftsförening genomförde ett liknade seminarium där Power Väst presenterade sin studie.

Under 2015 har Power Väst jobbat med Havsvindsforum tillsammans med andra regioner och branschorganisationer i Sverige med målet att öka den havsbaserade vindkraften. Bland annat deltog Power Väst på en internationell workshop kring utveckling av havsbaserad vindkraft i Östersjön.

⁴ Följs upp med ett års fördröjning

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

Power Väst har genomfört möten med kommungruppen för att diskutera hur gruppen bäst kan bidra till att främja vindkraftsarbetet. Som konkreta åtgärder kom gruppen fram till för att goda exempel skall tas fram kring vindkraftutbyggnad och ta fram information som kan vara behjälplig för politiker och tjänstemän som vill jobba med frågan. Power Väst kommer att fokusera på:

- Kommunerna i överenskommelsen, 5 st.
- Kommuner med pågående tillståndsansökningar, 14 st.
- Kommuner där det finns tillstånd men verken inte byggts, 18 st.
- Kommuner i övriga relevanta nätverk

Power Väst har under året jobbat med tre rapporter som nu håller på att färdigställas.

- Finansiering av vindkraft
- Varför projekt med tillstånd inte byggs
- De regionala nyttorna med en vindkraftsutbyggnad

		2013	2014	2015	2016
Producerad vindkraft, TWh	Mål		ökning	ökning	ökning
	Utfall	1,55	1,71 ⁵	-	
Vindkraftssamarbete, antal kommuner	Mål		10	10	11
	Utfall	6	5	5	
Antalet nöjda deltagare vid nätverksträffarna, procent	Mål	80	80	80	80
	Utfall	94	100	86	

Nationellt noduppdrag

Västra Götalandsregionen är nationell Nod för näringslivs- och affärsutveckling inom Nätverket för vindbruk med ansvarar för att sprida kunskap och information om vindkraft och stöttar regionala initiativ av nationell betydelse. Noden har under året genomfört flera samverkansmöten med de näringslivsprojekt som finns inom Nätverket för vindbruk och andra initiativ som finns för att främja en utbyggnad av vindkraft i Sverige. Till exempel deltar noden i referensgruppen kring upphandling av nyckelfärdiga vindkraftverk och i arbetet kring en strategisk innovationsagenda för havsbaserad vindkraft.

Under året har noden deltagit på möten och konferenser för att presentera nyttorna med vindkraft, innovationer och möjligheter till näringslivsutveckling. Noden har tillsammans med Energimyndigheten arrangerat ett seminarium parallellt med den stora nationella vindkraftskonferensen Vind 2015 om fåglar och gröna jobb, seminariet filmades och ligger på miljöavdelningens Youtube kanal. Under året har noden även jobbat med informationsspridning genom att publicera underlag på www.natverketforvindbruk.se samt genom att twittra @jobb_inom_vind

⁵ Följs upp med ett års fördröjning

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

6. En fossiloberoende fordonsflotta 2030

I arbetet med ”Strategiska vägval för att nå ett fossiloberoende i Västra Götaland 2030” har ett avsnitt tagits fram som beskriver vad som krävs för att utsläppen från fordonsflottan ska reduceras med 80 % till 2030. I EU- projektet ”Bärkraftiga energisystem i KASK-regionen” visas också vad som krävs för att regionalt nå fossiloberoende inom fordonsflottan. Västra Götalandsregionen och andra aktörer i Västra Götaland har inte rådighet över hela frågan utan det krävs både nationella och internationella beslut för att lyckas.

Västra Götalandsregions handlingsprogram för hållbara transporter stämmer väl överens med målsättningen om fossiloberoende 2030 och programmet drivs gemensamt av miljönämnden, regionutvecklingsnämnden och kollektivtrafiknämnden. Programmet är förlängt till och med 2016 och en utvärdering är påbörjad under 2015. Under året har bland annat ett seminarium om elbussar genomförts på Orust och miljönämnden har tagit beslut om att stödja kommunalförbundet i Fyrbodal i ett projekt som syftar till att öka antalet biogasfordon och elfordon samt förbättra därtill hörande infrastruktur.

När det gäller arbetet med att öka användningen av förnybara drivmedel så stödjer miljönämnden, förutom arbetet med Biogas Väst, kunskapscentrum för alternativa drivmedel, F3, (fossil free fuel) och Västsvenska kemiklustret. F3 har under året publicerat en rapport där man visar vilka förutsättningar olika alternativa drivmedel har i Västra Götaland på kort, medellång och lång sikt. Miljönämnden har också medfinansierat Västsvenska kemikalieklustret – grön kemi och biobaserade produkter, under 2015. Klustret har för 2016 fått finansiering via den regionala strukturfonden och huvudmannskapet flyttas till Johanneberg Science Park.

		2012	2013	2014	2015	2016
Utsläpp av CO ₂ - ekvivalenter (miljoner ton)	Mål			minska	minska	minska
	Utfall	11,2	10,6 ⁶	-	-	
Antal demoprojekt inom energieffektivare fordon	Mål				1	1
	Utfall				1	
Antal demoprojekt inom mobilitetsområdet	Mål				2	2
	Utfall			1	1	

7. Mer miljöanpassade livsmedelskedjor i Västra Götaland

Under året miljönämnden beslutat om förlängning under 2016 av handlingsprogrammet för livsmedel och gröna näringar. En utlysning genomfördes under året med inriktning på områden som är prioriterade i programmet, men där åtgärder saknades. Projektförslag för ökad ekologisk produktion, kortare livsmedelskedjor och nötköttproduktion med fokus på biologisk mångfald har lyfts eller är på väg till nämnden. Stadsnära odling pekades ut som ett prioriterat område i detaljbudgeten men det har inte lett till nya åtgärder. Frågan är fortsatt intressant och kommer att tas vidare i arbetet under 2016.

⁶ Följs upp med två års fördröjning

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

Aktiviteter för att påverka den kommande nationella livsmedelsstrategin har genomförts:

- Västra Götalandsregionens har lämnat synpunkter på utredningen om Konkurrenskraft och utvecklingsmöjligheter för svenskt jordbruks- och trädgårdsproduktion
- Föredragning av det regionala utvecklingsarbetet gjordes på näringsdepartementets Livsmedelsdialog i Vara
- Seminarium på Almedalen genomfördes på temat ”En nationell livsmedelsstrategi – hur kan lokala och regionala strategier bidra?”
- Ett skriftligt inspel har gjorts där bland annat behovet av samordning mellan nationell och regionala livsmedelsstrategier lyftes

		2012	2013	2014	2015	2016
Ekologisk jordbruksproduktion (andel av arealen i VG) %	Mål	20	20	20	20	20
	Utfall	19	20	22	22 ⁷	
Ekologisk mat i offentliga verksamheter (andel av totala inköpen) %	Mål	25	25	25	25	25
	Utfall	19	21	20 ⁸	-	
Minskat matsvinn, antal deltagare i överenskommelse	Mål	15	18	18	19	
	Utfall	18	18	19	19	
Närproducerade livsmedel ska nå ut på de lokala marknaderna, antal företag i Smaka på Västsverige	Mål		100	100	125	150
	Utfall		75	93	98 ⁹	

8. Ökad produktion och användning av biogas i Västra Götaland

Miljönämndens insatser för ökad produktion och användning av biogas sker inom programmet för biogasutveckling i Västra Götaland 2014-2016. Arbetet utförts i nära samverkan med Länsstyrelsen och biogasaktörer från marknaden, offentlig sektor och forskningen i nätverket Biogas Väst.

Sammanfattningsvis har året kännetecknats av ett avvaktande läge inom biogasbranschen i väntan på besked från nationell nivå om hur förutsättningarna för biogas och andra biodrivmedel ser ut efter 2015 då tidigare skattebefrielse upphör. Frågan har drivits i miljönämndens påverkansarbete. Det resulterade i ett yttrande från regionstyrelsen till regeringen i februari, med stöd från beredningen för hållbar utveckling (BHU). För att även i framtiden kunna dra nytta av biogasens olika samhällsnyttor anser Västra Götalandsregionen att en fortsatt skattebefrielse för biogasen till 2020 är avgörande. Frågan har även lyfts

⁷ Uppskattning baserad på föregående års areal i karen. Statistik för 2015 publiceras i maj 2016.

⁸ 32 kommuner och Västra Götalandsregionen har rapporterat. Andelen ekologiska livsmedel i kommunernas inköp varierade från 6 till 37 %. Statistik för 2015 kommer i juni 2016.

⁹ Varav 44 restauranger, 34 producentföretag och 20 gårdsbutiker. Några företag har diversifierad verksamhet och finns därför med i mer än en kategori.

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

tillsammans med Region Skåne i olika sammanhang. I december kom slutligen besked från EU-kommissionen att fortsatt skattebefrielse godkänns 2020 ut.

Avsiktsförklaringen med Region Skåne kring insatser för att åstadkomma långsiktiga spelregler för biogas, har resulterat i flera gemensamma aktiviteter under året. Ett möte har ägt rum mellan ledande politiker från VGR och Region Skåne där båda uttryckte en vilja att fortsätta samarbetet.

Västra Götalands 47 biogasanläggningar producerade 303 GWh biogas (2014). Det är en ökning med 9% jämfört med föregående år. Försäljningen av fordongas i Västra Götaland ökade med 23 % till 255 GWh, varav andel biogas 71 % eller 180 GWh. För landet som helhet ökade produktionen med 6 % och försäljningen med 8%. Andelen biogas i fordongsgasen fortsätter vara högre i Västra Götaland än genomsnittet för landet.

Produktionen av biogas överstiger efterfrågan i länet. Miljönämnden sköt därför till extra resurser i början av året för att förstärka arbetet i programmets fokusområden på användarsidan. I utlysningen av medel inom handlingsprogrammet för hållbara transporter under året efterfrågades insatser som bidrar till ökad användning av biogas som drivmedel.

Ett välbesökt seminarium har arrangerats för att diskuteras samhällsnyttor, kostnader och energianvändningen för biogas i kollektivtrafiken. Det skedde tillsammans med avdelningen för infrastruktur och kollektivtrafik, Västtrafik och Region Skåne. En slutsats från dagen är att det saknas metoder och incitament för att väga in biogasens samlade samhällsnytta i kravställningen vid upphandling. Västra Götalandsregionen deltar därför 2015-2016 i arbetet med en strategisk innovationsagenda för värderingen av biogasens samhällsnyttor.

Biogasproduktionen stärker det lokala kretsloppet genom att ta tillvara avfall och återföra näring till jordbruket genom biogödsel. Miljönämnden har fortsatt stötta insatser som stöttar de kommuner som vill öka eller komma igång med insamling av matavfall till biogasproduktion. Antalet kommuner i Västra Götaland som sorterar ut sitt matavfall för produktion av biogas uppgår till 33 stycken, vilket är en ökning med 7 kommuner sedan 2011. Ökad biogasproduktion från lantbruket ingår bland annat i den treåriga samverkan mellan Statens Lantbruksuniversitet i Skara och Västra Götalandsregionen kring gröna näringar som startade 2014. En workshop har genomförts tillsammans om lantbrukets utmaningar inom fossilfritt jordbruk och biogas i Västra Götaland och flera projekt har beviljats inom området.

Två större EU-finansierade projekt som främjar biogasutvecklingen och där Västra Götalandsregionen deltar har beviljats medel. Dels har EU-programmet Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak godkänt det treåriga projektet Biogas2020 som syftar till att etablera en samverkansplattform för biogas mellan olika regioner och kommuner i området. Projektet omfattar cirka 110 miljoner kronor och totalt 30 parter från Sverige, Norge och Danmark under ledning av Innovatum i Trollhättan. Dels har EU/CEF beviljat projektet GREAT (Green Regions with Alternative fuels for Transport) som syftar till att göra korridoren Oslo-Hamburg till en av de första att uppfylla EUs direktiv för alternativa drivmedel och infrastruktur.

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

Goda exempel från Västra Götaland har kontinuerligt lyfts fram i artiklar på biogasvast.se som haft över 6 500 besökare under året. Biogas Västs nyhetsbrev har fortsatt hjälpa nätverket att hålla sig uppdaterade om hur långt olika frågor och projekt har kommit. Antalet prenumeranter är 325 och har ökat med 40 under året.

		2012	2013	2014	2015	2016
Producerad biogas, TWh*	Mål		0,3	0,4	0,6	0,8
	Utfall	0,26	0,28	0,30 ¹⁰	-	
Använd fordonsgas, varav biogas, TWh / %	Mål		0,3	0,4/65	0,6/70	1/70
	Utfall	0,2/64	0,2/71	0,26/71	-	
Antal aktiva organisationer i nätverket	Mål		ökning	ökning	ökning	ökning
	Utfall	25			35	
Andel nöjda deltagare vid Biogas Västs nätverksträffar och workshops, %	Mål			80	80	80
	Utfall				93	

9. Ett resurseffektivt och giftfritt samhälle

Inom verksamhetsområdet pågår aktiviteter för att stimulera professionella affärsmöjligheter för cirkulära flöden av textilier. Projektet Re:Textile är igång och har under 2015 beviljats fortsättning till 2018. Projektet har attraherat flera företag i modebranschen att utveckla former för hur plagg kan få längre livslängd. Flera prototyper för hur plagg kan förnyas (tryck, broderi, färg, applikationer med mera) i samarbete med befintliga företag i Västsverige har tagits fram för att kartlägga möjligheter. Mindre förändringar som ger attraktiv design är målet för bästa lönsamhet. Miljönämnden arrangerade programmet Design for Re:design i Almedalen 2015 med presentationer och debatt kring modebranschens möjligheter att ställa om och Västsvenska företags möjligheter till nya affärer inom uppgradering av plagg samt medverkade på Moderådets modevisning med re:designade kollektioner.

Tillsammans med möbelbranschen har miljönämnden arbetat med två spår:

- Produktutveckling och affärsmodeller för cirkulära flöden. Projektet cirkulära möbelflöden arbetades fram tillsammans med många aktörer och beviljades medel från Vinnovas program Utmaningsdriven innovation. Syftet är att utveckla produkter och affärsmodeller som lämpar sig för återanvändning. Viktiga aktörer från möbelbranschen, forskare och offentliga beställare bildar ett omfattande projekt som leds av IDC i Skaraborg. VGR, Lerum och Tibro kommun är med som beställare.
- Uppdatering av befintliga möbler. En förstudie har gjorts kring återrenovering av möbler för större organisationer. Det finns goda möjligheter att utveckla dessa tjänster i Tibro-området. Projektansökan kommer 2016.

Projekt har startats kring kollaborativ affärsutveckling samt hållbara finansiella produkter. Dialog har under året skett med flera kommuner som vill arbeta med giftfri förskola och en projektansökan väntas under 2016.

¹⁰ Statistik för producerad och använd biogas 2015 presenteras i oktober 2016.

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

		2013	2014	2015	2016
Antalet aktörer som aktivt arbetar för resurseffektiv produkt- och affärsutveckling och med hjälp av miljönamndens medel	Mål		öka	öka	öka
	Utfall	12	21	37	
Antal produktgrupper där man samarbetar i Västra Götaland med medel från miljönamnden för att fasa ut miljöskadliga ämnen som påverkar barn	Mål		2	3	4
	Utfall	0	1	2	

10. Öka kunskapen om Västerhavets betydelse som resurs för befolkningen i Västra Götaland

Den 1–9 augusti genomfördes Västerhavsveckan på 30 orter. Över 60 arrangörer samarbetade med ett stort antal forskare, företag och organisationer för att erbjuda prova-på-aktiviteter, föreläsningar, politikerdebatt, experiment, forskningsexkursioner, vandringar och mycket mer. Under Västerhavsveckan fick forskare hjälp med bevakning av nya arter och allmänheten erbjöds att ställa frågor om havsmiljö till en forskare. Media bevakade Västerhavsveckan med över 40 artiklar, Radio och TV-inslag, såväl nationellt som lokalt och regionalt.

Uppskattningsvis besökte 50 000 personer aktiviteter under Västerhavsveckan 2015. Flera aktörer har fått fördjupade/nya kontakter och samarbetspartners. Några aktörer betonar betydelsen av att ingå i Västerhavsveckans sammanhang och hur betydelsefullt det är för att stärka orten, men också som en hjälp att förlänga säsongen.

		2013	2014	2015	2016
Antal aktörer som medverkar i nätverket för Västerhavsveckan	Mål		50	55	55
	Utfall	45	53	60	
Antal besökare till Västerhavsveckan	Mål		40 000	45 000	50 000
	Utfall		45 000	50 000	

11. Miljönämndens egna miljömål

Miljönämnden har två egna miljömål utöver de mål som finns i miljöprogrammet. Vid seminarier, kurser och möten där miljöavdelningen bjuder på mat ska inte kött beställas. Ekologiskt ska alltid efterfrågas och beställas i den mån den är möjligt.

		2012	2013	2014	2015	2016
Andel möten/seminarier/konferenser där ekologisk mat har serverats, %	Mål	80	80	80	80	80
	Utfall	51	35	24	42	
Andel	Mål	100	100	100	100	100

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

möten/seminarier/konferenser med köttfri kost, %	Utfall	90	100	96	100	
--	--------	----	-----	----	-----	--

12. Uppdrag till Göteborgs botaniska trädgård

Göteborgs botaniska trädgård ökade antalet besök under 2015. Antalet besökare uppgick till 630 000 personer. Ett nytt dagsbesöksrekord nåddes i maj då 11 000 människor samlades för att fira Hanami, eller Körbärsfestival, i trädgården.

Sammanlagt var det 11 500 elever som deltog i aktiviteter i den pedagogiska verksamheten för skolklasser eller i familjeaktiviteter under loven. Fortbildning för lärare ägde rum vid flera tillfällen, bland annat riktad mot pedagoger inom särskola. Ett särskilt projekt för att ta fram undervisningsmaterial genomfördes också.

Flera insatser har gjorts för att förbättra tillgängligheten. Trappor, vägar och sittplatser har restaurerats så att fler ska få tillgång till en större del av trädgården.

13. Västkuststiftelsen

För att säkerställa att Länsstyrelsen även i fortsättningen ska kunna delegera förvaltningsansvaret för naturskyddade områden gjordes en stadgeändring för Västkuststiftelsen. Ändringen innebär också att Länsstyrelsen fått platser i styrelsen tillsammans med de ursprungliga stiftarna Västra Götalandsregionen, Region Halland och Göteborgsregionens kommunalförbund.

Under året har det EU-finansierade GRACE-projektet avslutats. Resultatet är att igenväxta gräsmarker har röjts och återställt på sju olika platser i skärgården. När buskar och träd röjts bort kan människor och djur ta sig fram i terrängen och förutsättningarna för biologisk mångfald har förbättrats.

Under 2015 förvärvade Västkuststiftelsen en fastighet på Ramsön i Bohuslän vilket innebär att stiftelsen nu äger hela ön. Till Hällö har VA-ledningar dragits så att det nu finns toaletter anslutna till den kommunala vattenreningen. Det innebär förstås förbättringar för besökare i reservatet och att torrtoaletter kunnat tas bort.

2015 arrangerades 150 guidade vandringar i 92 olika naturreservat. Totalt deltog drygt 3000 personer på vandringarna under året varav cirka 1000 var förstagångsbesökare av naturreservaten och Västkuststiftelsens vandringar.

14. Göteborgspriset för hållbar utveckling

Gothenburg Award for Sustainable Development delas varje år ut till personer eller organisationer som gör betydelsefulla förändringar för en hållbar värld. Priset delas ut i samverkan mellan Västra Götalandsregionen, Göteborgs Stad och tretton företag och i år delades det mellan Jeremy Leggett, solcellsentreprenör från Storbritannien, den tyske

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

pionjären inom energieffektivisering Peter Hennicke och tidigare borgmästaren i Heidelberg, Beate Weber-Schuerholz.

Vid årets prisceremoni medverkade miljönämndens ordförande Kristina Jonäng i ett panelsamtal tillsammans med beslutsfattare och tongivande forskningsaktörer inom energiområdet. Medverkade gjorde också energiminister Ibrahim Baylan. I år utökades kringarrangemangen inför själva prisutdelningsdagen med bland annat tre välbesökta temaseminarier, arrangerade av partnerföretagen och med pristagarna som medverkade. Västra Götalandsregionen var medarrangör till ett av seminarierna på temat energieffektivisering i fastigheter.

Cirka 310 personer deltog i prisceremonin som hölls på Konserthuset i Göteborg. I utvärderingen angav över 90 procent av de svarande att de hade ett bra eller mycket bra helhetsintryck av arrangemanget och drygt 75 procent angav att de skulle rekommendera andra att gå. Mediegenomslaget var 45 publiceringar i allt från Borås-Tidning till GP, Metro och SvD. Även i tidningar som Dagens Industri rapporterade, liksom Sveriges Radio, Miljömagasinet och Miljö & Utveckling.

15. Verksamhetsbidrag

Lokalproducerat i Väst

Lokalproducerat i Väst är ett resurscentrum för företag inom småskalig livsmedelsförädling. Under året har arbetet fokuserats på rådgivning till producenterna och Smaka på Västsverige har övergått från projekt till en integrerad del av verksamheten. Viktiga event under året var Matfest med öppet hus hos producenter runt om i Västra Götaland, Passion för mat och finalen i Årets kock i Göteborg. Intresset från dagligvaruhandeln för lokalproducerade livsmedel tog fart på allvar under 2015. Effektiv logistik är en viktig faktor för att fortsatt kunna utveckla den lokala och regionala handeln av livsmedel. Ett system av gemensamma omlastningsplatser och distributionsslingor har utvecklats men behöver byggas ut ytterligare för att få ett effektivt distributionssystem i hela Västra Götaland.

Energigården

Energigården har under 2015 medverkat på Sveriges två största lantbruksmässor, Borgebyfäldagar och Elmia och där informerat om förnybar energi och energisparande. Tillsammans med bland annat Hållbar utveckling Väst och SLU har man deltagit i en ansökan till Nordsjöprogrammet om projektet ICOPE (Innovative Cooperatives in Energy Transitions Regions). Inom ramen för Västra Götalandsregionens satsning på framtidsprojekten vid SLU Skara har Energigården deltagit i olika aktiviteter och bland annat hållit en projektutvecklingsdag för biogas i regionen. Man har undersökt frågan om metanutsläpp från gårdsbaserade biogasanläggningar och även drivit en förstudie om biogas från hästgödsel.

Energigården har under året undersökt möjligheter och hinder för olika förnybara drivmedel till lantbruket, bland annat RME, HVO och el. Vidare har man drivit projekt inom områdena hampa, halm, solel, salixodling med mera. Under perioden har Energigården även påbörjat arbetet med att fungera som nationell innovationssupport för det svenska landsbygdsprogrammet och svenska EIP (European Innovation Partnership).

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

Miljöbron

Miljöbron har medverkat på flertalet arbetsmarknadsdagar på högskolor för att informera studenter om verksamheten. Kurssamarbeten har genomförts med lyckat resultat inom miljöledning, marknadsföring, produktutveckling samt praktik för miljövetare och energiingenjörer. Man har haft fortsatt verksamhetsutbytet med Miljöbron Skåne samt haft en praktikant som påbörjat en effektstudie av verksamheten. Man har tillsammans med styrelsen påbörjat ett intensivt arbete med att vidareutveckla Miljöbrons erbjudande. Dialogen med Skaraborgs kommunalförbund har återupptagits för att återigen försöka få till en etablering i Skaraborg. Miljöbron har under 2015 besökt drygt 50 företag/uppdragsgivare inför kommande projekt. Totalt under året har man förmedlat 183 hållbarhetsprojekt mellan 374 studenter och 138 företag i Västra Götaland.

Skolmatsakademien

Skolmatsakademien är ett kunskapsnätverk med uppgift att främja skolmåltiden och goda matvanor i skolan. Under 2015 har 42 kommuner och stadsdelar varit medlemmar i Skolmatsakademien. Gemensamma frågor som miljöfrågor och kompetensförsörjning har lyfts på olika sätt under året. Tidigare har verksamheten haft grundskolan årskurs 1-9 som målgrupp men under 2015 har den utvidgats till att också omfatta förskolan.

GAME

Under 2015 har Nätverket GAME (Gothenburg Action for Management of the Environment) övergripande arbetat med att initiera och stödja samverkansprojekt mellan näringslivs- och samhällsaktörer samt forskningsmiljöer med fokus på att Västra Götaland ska nå energi- och klimatmålen fram till år 2020. Man har arbetat för att initiera fler västsvenska företag att delta i ansökningar till EU:s utvecklingsprogram Horizon 2020. Under året har man följt utlysningar inom programmet och belyst energieffektivisering samt resurseffektivitet och de finansieringsmöjligheter som finns inom EU.

GAME:s rapporter under året: "Technology for district heating and cooling – Pre study for H2020 application" samt "Waste: A resource to recycle, reuse and recover raw material".

Totalt har 260 representanter från Västsvenskt näringsliv, akademi och samhälle deltagit vid GAME:s arrangemang under 2015. Under 2015 genomförde GAME 15 stycken arrangemang; 1 konferens, 6 seminarier/ Works shops och 8 nätverksmöten. Totalt har 176 organisationer deltagit i kompetenshöjande aktiviteter inom miljöområdet.

16. Genomförandeplaner i VG 2020

Miljönämnden avsätter en miljon per kommunalförbund för medfinansiering i delregionernas miljöarbete inom ramen för de genomförandeplaner som finns för tillväxt och utvecklingsstrategin VG 2020. Under 2015 redovisade delregionerna följande projekt:

Boråsregionens kommunalförbund Sjuhärad: Re:Design Factory, Sjuhäradmodell för gödselhantering, Hästgödsel i kretslopp-Sjuhärad, Bee in Sjuhärad, Vattenprojektet i Sjuhärad

Datum: 2016-01-21

Diarienummer MN 28-2016

Fyrbodals kommunalförbund: Grön Tillväxt – Skog, Nätåtervinning, Blå affärsutveckling, Affärsdriven miljöutveckling, Biogas 2020

Göteborgsregionens kommunalförbund GR: Miljöbron och Miljöpraktik medan Business region Göteborg, BRG, har arbetat med Green Gothenburg och Industriell symbios.

Skaraborgs kommunalförbund: IDC West Sweden, Biogas 2020, Mötesplats för de gröna näringarna och Lantbrukets roll i biogas produktionen.

Bokslutsdokument RR KF BR

Miljönämnden

2016-01-18 12:47

	Not	Utfall 1512	Utfall 1412
Resultaträkning			
Verksamhetens intäkter	1.	4 950	9 625
Verksamhetens kostnader	2.	-92 290	-78 739
Avskrivningar och nedskrivningar		0	0
Verksamhetens nettokostnader		-87 340	-69 114
Finansnetto	3.	18	301
Erhållna/lämnade bidrag spec. beslut		0	0
Erhållna/lämnade regionbidrag		87 498	70 192
Obeskattade reserver (bolagen)		0	0
Årets resultat		176	1 379

	Not	Utfall 1512	Utfall 1412
Kassaflödesanalys			
Löpande verksamhet			
Årets resultat		176	1 379
Investeringsbidrag		0	0
Avskrivningar		0	0
Utrangeringar/nedskrivningar		0	0
Reavinster/-förluster sålda anläggningstillgångar		0	0
Avsättningar	5.	2 648	1 005
Obeskattade reserver (bolagen)		0	0
Kassaflöde från löpande verksamhet före förändring av rörelsekapital		2 824	2 384
Förändring av rörelsekapital			
Ökning-/minskning+ av förråd		0	0
Ökning-/minskning+ av kortfristiga fordringar		132	4 358
Ökning+/-minskning- av kortfristiga skulder		642	4 274
Kassaflöde från löpande verksamhet		3 598	11 016
Förändring av redovisningsprincip		0	0
Förändring av eget kapital		0	0
Investeringsverksamhet			
Investeringar		0	0

Momsjustering vid överlåtelse	0	0
Anläggningstillgångar överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar anläggningstillgångar	0	0
Aktier och andelar	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	0	0
Finansieringsverksamhet		
Ökning-/minskning+ av långfristiga fordringar	0	0
Ökning+/-minskning- av långfristiga skulder	0	0
Erhållna/lämnade bokslutsdispositioner	-100	0
Justering för årets aktiverade investeringsbidrag	0	0
Förändring aktiekapital	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-100	0
ÅRETS KASSAFLÖDE	3 498	11 016
Ingående likvida medel och kortfristiga placeringar	44 882	33 866
Utgående likvida medel och kortfristiga placeringar	48 380	44 882
Kontroll av årets kassaflöde	3 498	11 016
Differens	0	0

Balansräkning	Not	Utfall 1512	Utfall 1412
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar		0	0
Materiella anläggningstillgångar			
- byggnader och mark		0	0
- maskiner och inventarier		0	0
- pågående investeringar		0	0
Finansiella anläggningstillgångar		0	0
Summa anläggningstillgångar		0	0
Omsättningstillgångar			
Förråd		0	0
Kortfristiga fordringar	4.	2 687	2 819
Kortfristiga placeringar		0	0
Likvida medel		48 380	44 882
Summa omsättningstillgångar		51 067	47 701
Summa tillgångar		51 067	47 701
Eget kapital			
Eget kapital		1 500	121

Bokslutsdispositioner		-100	0
Årets resultat		176	1 379
Summa eget kapital		1 576	1 500
Avsättningar		37 876	35 228
Skulder			
Långfristiga skulder		0	0
Kortfristiga skulder	6.	11 615	10 973
Summa skulder		11 615	10 973
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		51 067	47 701

Redovisningen är upprättad enligt de anvisningar som lämnats från Västra Götalandsregionen. Anvisningarna bygger på kommunallagen, lagen om kommunal redovisning samt rekommendationer utfärdade av Rådet för kommunal redovisning.

Noter, tkr

1. Verksamhetens intäkter	1512	1412
Övriga bidrag, internt	1 600	0
Övriga bidrag, externt	1 391	0
Övriga intäkter, internt	747	1 580
Övriga intäkter, externt	1 212	8 045
Totalt	4 950	9 625
2. Verksamhetens kostnader	1512	1412
Personalkostnader	6 887	11 646
Lämnade bidrag, internt	34 236	25 692
Lämnade bidrag, externt	37 657	34 408
Lokalkostnader, internt	27	282
Lokalkostnader, externt	444	649
Verksamhetsanknutna tjänster, internt	132	390
Material och varor, internt	-15	41
Material och varor, externt	426	161
Övriga tjänster, internt	8 044	713
Övriga tjänster, externt	3 378	3 084
Övriga kostnader, internt	47	121
Övriga kostnader, externt	1 027	1 552
Totalt	92 290	78 739
3. Finansnetto	1512	1412
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter, internt	18	299
Ränteintäkter, externt	0	1
Övriga finansiella intäkter, externt	0	1
Totalt	18	301
Totalt finansnetto	18	301

4. Kortfristiga fordringar	1512	1412
Kundfordringar, internt	0	6
Kundfordringar, externt	40	282
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, internt	1 600	0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, externt	116	14
Övriga fordringar, externt	931	2 517
Totalt	2 687	2 819

	Ingående	Utgående
	värde	värde
5. Övriga avsättningar		
Ange på raderna vad avsättningarna avser	0	0
Totalt	35 228	37 876

6. Kortfristiga skulder	1512	1412
Leverantörsskulder, internt	0	5
Leverantörsskulder, externt	7 816	6 256
Semesterskuld	0	323
Löner, jour, beredskap, övertid	0	1
Arbetsgivaravgifter, källskatt, F-skatt	0	143
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, internt	19	21
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, externt	1 179	1 679
Övriga kortfristiga skulder, externt	2 601	2 545
Totalt	11 615	10 973

Resultat per verksamhet

Miljönämnden	Utfall 2015	Budget 2015	Avvikelse
<i>Finansiering:</i>			
Övriga intäkter	5,0	3,2	1,7
Regionalt anslag	87,5	87,5	0,0
Finansiella intäkter	0,0	0,3	-0,3
SUMMA INTÄKTER	92,5	91,0	1,4
Internt utvecklingsarbete	0,6	1,5	0,9
Extern utvecklingsarbete	0,0	0,5	0,5
Information	0,1	0,5	0,4
Klimatstrategin	3,8	7,4	3,6
Övriga verksamhetsbidrag	4,0	4,0	0,0
Västkoststiftelsen	7,0	7,0	0,0
Göteborgs Botaniska trädgård	31,2	31,2	0,0
Skärgårdsrenhållning	1,4	1,4	0,0
Medlemskap i organisationer	0,1	0,2	0,0
Nämnd	1,0	1,3	0,3
Sekretariat	10,8	11,8	1,0
Projektmedel	32,2	24,1	-8,0
SUMMA KOSTNADER	92,3	91,0	-1,3
Årets resultat	0,2	0,0	0,2